

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

LVM/147/03/2018

Lausuntopyyntö liikennepalveluhankkeen kolmannesta vaiheesta

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Opetushallitus kiittää mahdollisuudesta antaa asiassa lausunto.

EU:n ammattipätevyysdirektiivi 2003/59/EY sisältää kaksi rinnakkaista tapaa saavuttaa perustason ammattipätevyys: koulutuspainotteinen (280 h koulutus + koe) ja koepainotteinen (pelkkä koe) järjestelmä. Molemmat johtavat perustason ammattipätevyyden saavuttamiseen samoilla ikärajoilla. Lisäksi molempiin perusjärjestelmiin voidaan liittää nopeutetun koulutuksen järjestelmä (140 h + koe), jota käytettäessä vähimmäisikärajat ovat korkeammat. Suomessa on nykyisin käytössä koulutuspainotteinen järjestelmä lisättynä nopeutetun koulutuksen järjestelmällä.

EU:n komissio on antanut vastauksen 23.3.2018 MEP Merja Kyllösen tekemään kirjalliseen kysymykseen, jossa vahvistetaan mahdollisuus käyttää samassa jäsenvaltiossa sekä koulutus- että koepainotteista järjestelmää. Hallituksen esitysluonnos pohjautuu tieliikenteen ammattipätevyyden osalta siihen, että Suomessa otettaisiin käyttöön kaikki perustason ammattipätevyyden suorittamistavat: koulutuspainotteinen, koepainotteinen ja nopeutetun koulutuksen järjestelmä.

Lakiesityksessä esitetään, että lait on tarkoitus tulla voimaan 1.3.2019 alkaen.

Opetushallituksen lausunto keskittyy tieliikenteen ammattipätevyyteen liittyviin muutosehdotuksiin ja Opetushallitus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Opetushallitus pitää esitettyä aikataulua opetushallinnon osalta mahdottomana. Muutos edellyttäisi muutoksia myös opetushallinnon säädöksiin, määräyksiin ja toimintaan. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saamamme tiedon mukaan säädöksiä ei ehdittäisi valmistelemaan samassa aikataulussa.

Esityksessä ehdotetaan, että kuorma- ja linja-auton kuljettajien perustason ammattipätevyyden suorittamisessa lisätään käytettävissä olevia vaihtoehtoja ottamalla myös koevaihtoehto käyttöön nykyisten koulutusvaihtoehtojen rinnalle. Opetushallitus kannattaa kyseistä muutosta, mutta katsoo, että muutos on niin merkittävä ammatillisen kuljettajakoulutuksen kannalta, että sen vaikutukset tulisi selvittää ennen käyttöönottoa.

Nykytila Suomessa perustuu 8.8.2003 asetetun työryhmän raporttiin, joka luovutettiin opetusministeriölle 28.1.2005. Työryhmän tehtävänä oli käsitellä direktiivin 2003/59/EY vaikutuksia kuljettajakoulutukseen kansallisella tasolla, tehdä tarvittavat muutosesitykset silloiseen kuljettajakoulutusjärjestelmään sekä ehdotukset direktiivin toimeenpanemiseksi. Direktiivin mukaan kansalliset koulutusjärjestelmät voidaan huomioida toimeenpanossa.

Ammattipätevyysdirektiivissä todetaan, että sen yhtenä tarkoituksena on yhtenäistää kuljettajien koulutusta jäsenvaltioissa, mutta kuitenkin niin, että sen tulisi olla sovellettavissa jo käytössä oleviin kansallisiin koulutus- ja tutkintojärjestelmiin.

Ammatilliset tutkinnot on rakennettu työelämän tarpeiden mukaisesti ja ne tuottavat ammattipätevyyden lisäksi merkittävästi laaja-alaisempaa osaamista.

Kansalliseen kuljettajien ammatilliseen koulutukseen ja koulutusjärjestelmään vaikuttaa mm. ammatillisen koulutuksen säädökset, tieliikenteen ammattipätevyys säädökset ja ajokorttiasäädökset. Näiden yhteensovittaminen olisi ensiarvoisen tärkeää, ettei säädösten eriaikaisesta valmistelusta aiheudu koulutuksen toteuttamiselle ylimääräisiä esteitä tai kustannuksia. Avoimia kysymyksiä yksityiskohtaisen toteutuksen ja ammatillista koulutusta koskevan lainsäädännön muutostarpeiden osalta on paljon.

Suomen kuljettajakoulutuksen järjestelmään lisättäväksi ehdotetun kokeen kesto on teoriaosion osalta vähintään neljä tuntia ja käytännön kokeen keston osalta vähintään kaksi tuntia, josta ajokokeen osuus on vähintään 90 minuuttia. Keskeisesti ajokorttikokeesta poikkeavaa kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammatillista osaamista osoitettaisiin käytännössä vain puoli tuntia. Tämä koejärjestely suosii teoreettisesti lahjakkaita. Teoreettisen tiedon hallinta ei kuitenkaan riitä kuljettajan tehtävissä. Opetushallituksella on käsitys, että niissä maissa, joissa koevaihtoehdot on käytössä, sen lisäksi edellytettäisiin joitain koulutuksellisia osioita. Esityksen osalta on mahdollista, että koevaihtoehdossa koulutuksen järjestäjä ei tapaisi kokeen suorittajaa ennen kokeeseen osallistumista.

Esimerkiksi kohdassa keskeiset ehdotukset, 3.3.2 Tieliikenteen ammattipätevyys (s.32) todetaan, että ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön vaaditaan kuitenkin muutoksia, erityisesti osaamisen osoittamisen, arvioinnin, arvioijien ja todistusten sekä työelämätoimikuntien tehtävien osalta. Näiden valmistelu vaatii aikaa.

Koevaihtoehdon käyttöönotto osaksi koulutusjärjestelmää vaikuttaa kuljetusalan koulutuksen ja tutkintojen kysyntään, tarjontaan ja järjestämisen edellytyksiin sekä sitä kautta edellytyksiin vastata työelämän tarpeisiin. Koepainotteisessa järjestelmässä on vaarana, että perustason ammattipätevyyden hankkiminen ja osoittaminen irtautuisi ammatillisten tutkintojen muista osaamisvaatimuksista. Kuljetusalan osaamisen merkittävä kapeutuminen on tällöin vaarana, mikä heikentäisi kuljetusalan työtehtävissä toimivien mahdollisuuksia sijoittua muihin työtehtäviin tilanteissa, joissa kuljetusalan työtehtävät vähenisivät.

Koevaihtoehdolla voi olla vaikutuksia kuljetusalan koulutuksen tarjontaan ja sitä kautta työelämän ammattitaitoisen työvoiman saatavuuteen. Lisäksi sillä voi olla vaikutuksia kuljetusalan töiden turvallisuuteen. Ammatillisen koulutuksen

19.6.2018

OPH-1259-2018

järjestäjien toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset järjestää pitkäkestoista ja tutkintotutkintotavoitteista kuljettajakoulutusta heikkenisivät, mikäli alan tehtäviin voidaan tulla ehdotetulla lyhyellä koulutuksella tai pelkällä, esityksen mukaisella, teoriapainotteisella näyttökokeella. Kuljetusalan koulutus on vaatinut suuria investointeja ja koulutuksessa tarvittavan infrastruktuurin ylläpitäminen on kallista. Ehdotettu uusi koevaihtoehto ja sen rinnalla oleva nopeutetun koulutuksen järjestelmä, ei turvaa ammatillisen koulutuksen järjestäjille koulutukseen liittyvää rahoituksellista pohjaa. Riski siihen, että tutkinnon suorittaminen jäisi kesken erillisen ammattipätevyyskokeen suorittamisen myötä todennäköisesti kasvaisi.

Opetushallitus esittääkin, että ennen käyttöönottoa, tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmistelua varten, tarvitaan laajapohjainen keskustelu siitä mitä tämä tarkoittaisi, mitä se edellyttäisi ja mitä se mahdollistaa. Keskustelussa olisi tärkeätä tarkastella kuljettajien koulutukseen liittyviä asioita kokonaisuutena.

Muilta osin Opetushallituksella ei ole huomautettavaa lakiesitykseen.

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Yli-insinööri

Timo Repo

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Ammatillisen koulutuksen osasto